

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 8CoP/183/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7513218601
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 09. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Marianna Hrabovecká
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2015:7015897381.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Marianny Hraboveckej a členiek senátu JUDr. Diany Solčányovej a JUDr. Ludviky Bodnárovej vo veci starostlivosti súdu o maloletú A. I. nar. XX.X.XXXX zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Košice, Staničné nám. č. 9 dieťaťa rodičov I.. O. I. nar. XX.X.XXXX bývajúcej v S. E. Q. XXX/. zastúpenej advokátkou Mgr. Vandou Durbákovou so sídlom Advokátskej kancelárie v Košiciach na Krivej č. 23 a A.. O. L. nar. XX.XX.XXXX bývajúceho v D. E. O. Č.. XX zastúpeného advokátkou JUDr. Tatianou Vorobelovou so sídlom Advokátskej kancelárie v Košiciach na Bajzovej č. 2 v konaní o zákaze styku otca s maloletým dieťaťom o odvolaní matky proti rozsudku Okresného súdu Košice-okolie z 9. marca 2015 č.k. 18P 1/2013-184 takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

o d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom z 9. marca 2015 č.k. 18P 1/2013-184 zamietol návrh matky na zákaz styku otca s maloletým dieťaťom. Zmenil rozsudok Okresného súdu Košice-okolie z 29. mája 2012 sp.zn. 13P 186/2011 v časti týkajúcej sa úpravy styku otca s dieťaťom tak, že otec je oprávnený stretávať sa mal. A. I. nar. XX.X.XXXX každý páry týždeň od piatku od 15.45 hod., kedy otec vyzdvihne maloleté dieťa v Základnej škole S.. T. W. A. E. I. Q.. Č.. XX K. D., do nedele do 17.00 hod., kedy otec odovzdá dieťa matke v mieste bydliska matky, každý týždeň od utorka od 15.40 hod., kedy otec vyzdvihne maloleté dieťa v Základnej škole S.. T. W. A. E. I. Q.. Č.. XX K. D., do stredy do 8.00 hod., kedy otec zabezpečí účasť dieťaťa na vyučovaní, počas letných prázdnin každý rok v mesiaci júl od 15.7. od 10.00 hod. do 31.7. do 18.00 hod. a v mesiaci august od 15.8. od 10.00 hod. do 22.8. do 18.00 hod., počas vianočných sviatkov každý rok v čase od 26.12 od 10.00 hod. do 28.12. do 17.00 hod., počas jarných prázdnin každý rok v čase od pondelka od 10.00 hod. do stredy do 17.00 hod. a počas veľkonočných sviatkov každý rok od piatku od 10.00 hod. do soboty do 17.00 hod. s tým, že otec maloletú počas prázdnin a sviatkov prevezme v mieste bydliska matky a je povinný maloletú na rovnakom mieste v určený čas matke vrátiť. Matka je povinná dieťa na styk s otcom pripraviť. O trovách konania rozhodol tak, že žiaden z účastníkov nemá právo na ich náhradu. Rozhodol, že o trovách štátu bude rozhodnuté samostatným uznesením.

Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie matka dieťaťa z dôvodov podľa § 205 ods. 2 písm. d/ a f/ O.s.p. a z iných, než výslovne uvedených, ak uplatnenie takýchto dôvodov vyplýva z jej odvolacej argumentácie. Vyjadrila názor, že súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Uviedla, že v konaní navrhovala, aby súd zakázal styk otca s maloletou, ktorý podložila závermi psychologických vyšetrení dieťaťa, z ktorých vyplynulo, že styk maloletej s otcom má na maloletú negatívny vplyv, čo potvrdila aj znalkyňa A.. P. v ňou vypracovanom znaleckom posudku. Súd napriek tomu návrh na zákaz styku zamietol a zmenil pôvodné rozhodnutie súdu o úprave styku tak, že styk

otca s maloletou podstatne rozšíril oproti pôvodnému rozhodnutiu, ktoré upravovalo styk každú sobotu od 9.00 hod. do 19.00 hod. Súd prvého stupňa svoje rozhodnutie opiera najmä o závery znaleckého posudku znalca z odboru psychológie A.. I. identicky s odporúčaním znalca, okrem rozdelenia sviatkov, ktoré znalec ponechal na zváženie súdu. Vytkla súdu prvého stupňa, že sa pri svojom rozhodovaní nekriticky priklonil k záverom tohto znaleckého posudku a styk upravil totožne s odporúčaniami znalca a nevysporiadal sa s jej námietkami voči tomuto znaleckému posudku, ktoré uviedla vo vyjadrení 13.11.2014. Má za to, že súd pochybil, keď preniesol zodpovednosť za svoje rozhodnutie na znalca a dostatočným spôsobom nevyhodnotil vykonané dôkazy a zrozumiteľným a právne udržateľným spôsobom v odôvodnení rozhodnutia nevysvetlil svoju úvahu pri rozhodovaní, preto rozhodnutie v tomto smere považuje za zmätočné. Zdôraznila, že namietala ne odbornosť vypracovaného znaleckého posudku, ktorý nepovažuje za odborne preskúmateľný a tým jeho závery považuje za pochybné. Vytkla znalcovi, že zo znaleckého posudku nie je zrejmé, ktoré z vyjadrení uvedených v znaleckom posudku učinila maloletá spontánne a ktoré boli jej odpoveďou na otázky znalca, pričom ani nie je zrejmé, konkrétne aké otázky znalec maloletej kládol, či neboli navádzajúce na odpoveď a pod., teda spochybňovala, že by maloletá sa pred znalcom vyjadrila, že sa chce stretávať s otcom a nemá problém u neho prespávať. Má za to, že jej výhrady proti znaleckému posudku A.. I. boli tak závažného charakteru, že sa ich nepodarilo vyvrátiť ani výsluchom znalca, preto ho ani v konaní nenavrholo vykonať. Súd teda pochybil, ak zamietol jej návrh na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania a uspokojil sa len s výsluchom znalca, ktorý logicky zotrval na svojich záveroch. Súd mal k dispozícii dva znalecké posudky, ktorých závery boli vo vzájomnom rozpore a preto pochybil, ak zamietol jej návrh na vykonanie kontrolného znaleckého dokazovania, keďže jedine takto bolo možné rozpory odstrániť. Konštatovala, že maloletá sa pred ňou vyjadrila, že sa nechce stretávať s otcom v rozsahu, ako upravil súd, má obavy u otca prespávať a nemá záujem s ním tráviť viac času. Uviedla, že otec sa nikdy s maloletou nepripravoval na vyučovanie a má obavy, že bude chodiť do školy nepripravená a zhorší sa jej prospech. Súd nezohľadnil ani tú skutočnosť, že maloletá každú nedeľu chodí na bohoslužbu do kostola v mieste trvalého bydliska, kým otec, ktorý nie je praktizujúci katolík, jej túto potrebu odoprie v čase, kedy bude v nedeľu u neho. Úprava styku v týždni nezohľadňuje situáciu, ak bude maloletá chorá, a preto počas týždňa nebude v škole. Z doterajších skúseností vie, že otec sa domáha styku aj počas choroby maloletej a v praxi takto upravený styk bude znamenať, že bude nútená v čase choroby dcéry cestovať s ňou zo S.W. do D., aby ju odovzdala otcovi. Ako jeden z dôvodov rozšírenia styku a určenia miesta na vyzdvihovanie maloletej v škole súd prvého stupňa odôvodnil údajnou únavou maloletej. Súd pritom vychádzal z tvrdení otca, ktoré sa nezakladajú na pravde a síce, že maloletá je nútená vstávať do školy denne o 4.30 hod. ráno a domov prichádza až o 18.00 hod. Súd prvého stupňa v tejto súvislosti nebral do úvahy jej tvrdenie, že čas zobudzania maloletej sa oproti tomu, keď žili v spoločnej domácnosti nezmenil, pretože sa maloletá zobúda o 05.15 hod. a domov prichádza okolo 17.00 hod., niekoľkokrát do týždňa aj skôr. V odvolaní tiež uviedla, že maloletá sa pred ňou vyjadrila, že ak sa bude musieť s otcom stretávať v rozsahu, ktorý určil súd prvého stupňa v ním vydanom rozhodnutí, tak si niečo urobí. Ubezpečila súd, že nemá najmenší záujem brániť kontaktu otca s dcérou, avšak ako matka, ktorá má maloletú v osobnej starostlivosti a má k nej blízko a dôverný vzťah, vníma jej potreby a rešpektuje jej stanovisko týkajúce sa stretávania s otcom, čo súdu prvého stupňa aj uviedla. Rozsah úpravy styku, ako ho upravil súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku je v rozpore so záujmami maloletej. Na základe týchto dôvodov navrhla, aby odvolací súd rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, resp. ak bude mať za to, že sú splnené zákonné predpoklady na zmenu rozsudku, aby zmenil rozsudok tak, že dočasne zakáže styk otca s maloletou, resp. ponechá úpravu styku v rozsahu podľa predchádzajúcej úpravy.

Otec maloletej vo vyjadrení k odvolaniu poukázal na názor matky, že nie je v kompetencii znalca vyjadrovať sa k frekvencii styku ani k jeho zákazu, je to úlohou súdu a na druhej strane nemala námietky voči jednoznačnému záveru A.. P., že v najlepšom záujme dieťaťa nie je styk s otcom rozširovať. Tento záver akceptovala zjavne preto, že jej vyhovoval, kým u znalca A.. I. namieta, že navrhol konkrétny rozsah a frekvenciu styku a vytýka konajúcemu súdu, že rozhodol identicky s jeho odporúčaním, teda rozdielne vnímanie matky vo vzťahu k odporúčaniam znalcov má podstatu v tom, že znalecký posudok A.. I. nie je v súlade s jej želaním. Matka vytýka konajúcemu súdu, že napriek jej námietkam považoval znalecký posudok A.. I. za relevantný odborný dôkaz a odkazuje na výsluch znalca na pojednávaní, ktorý zotrval na svojich záveroch, že „k ne odbornosti vypracovania a nepreskúmateľnosti záverov znaleckého posudku - znaleckého vyšetrenia v odbore psychológia nie je výsluch a výsledky psychodiagnostických metodík v zmysle skóre a číselného vyjadrenia (faktorov, skóre a pod.), nie sú určené laickej verejnosti a interpretovať ich môže len človek s potrebným vzdelaním. Často validnejším zdrojom informácií, hlavne

pri maloletých deťoch, je ich neverbálne správanie sa k rodičom a výsledky projektívnych metodík ako ich verbálne vyjadrenie“. V tejto súvislosti zdôraznil, že mal. A. pri kresbe rodiny nakreslila seba, matku a otca v rovnakej vzdialenosti od seba a podobne nakreslila otca pri kresbe pre ňu dôležitých ľudí. Konštatoval, že v správe z psychologického vyšetrenia maloletej od Z.. P. z 26.1.2012 a 19.11.2013 psychologička písala nepravdivé tvrdenia a len na základe udania matky. Súdny znalec A.. I. nesúhlasil so závermi psychologičky Z.. P. a odporúčal vyhodnocovanie poradenského procesu s maloletou zo strany Z.. P. (povereným pracovníkom ÚPSVaR), ktorý by zabezpečoval externú kontrolu fungovania rodinného systému. Uviedol, že znalecký posudok A.. P. z 13.2.2013 obsahuje podobné závery, ako písala jej priateľka Z.. P.. Namietal neprofesionálny spôsob vyšetrenia tak rodičov, ako aj mal. A., pretože znalkyňa postupovala jednostranne v prospech matky a jej nepravdivým tvrdeniam a ohováraniam jeho osoby plne uverila. Znalkyňa ho postavila do úlohy otca, ktorý pre svoj arabský pôvod je nebezpečný pre výchovu dcéry, počas jeho vyšetrenia zdôrazňovala krajinu, odkiaľ pochádza, aby tak upozornila na správanie W. voči ženám, a počas vyšetrenia povedala, že nie sú v O. a matka má právo vychovávať dcéru. S maloletou dcérou a s ním neurobila pohovor a dieťaťu vopred počas vyšetrenia povedala, že sa „bude sa stretávať s otcom len v sobotu“. Po vyšetrení maloletá prišla k nemu, plakala, objímala ho a povedala, že sa budú stretávať len v sobotu, lebo jej to povedala znalkyňa. V znaleckom posudku znalkyňa neustálila skutočný názor dieťaťa vo vzťahu k nemu a výpoveď dcéry obsahuje výrazy a zvraty, ktoré deti daného veku nepoužívajú a detské obvinenia pod tlakom znalkyne a jej vplyv počas vyšetrenia sú identické s obvineniami programujúcej matky. Matka sa snaží bezdôvodne z vymyslených dôvodov vytesniť ho zo života dieťaťa a potom len ťažko možno hovoriť o takom rodičovi ako o osobe, ktorá by mala viesť výchovu dieťaťa. Psychologička Z.. P. vo svojej piatej správe z 19.11.2013 opakuje tie isté slová a vety ako v r. 2012, že sa ho mal. A. bojí, má pred ním strach, nechce sa s ním stretávať, má rada len mamku a po návšteve otca v sobotu je veľmi vyčerpaná, nekomunikuje a nedokáže sa na druhý deň sústrediť na prípravu do školy. Na druhej strane nepoukázala na to, že maloletá je unavená nie výsledkom soboty, ale každodenným skorým vstávaním o 4.30 hod. a neskorého návratu domov do S. pred 18.00 hod. večer a z dlhého cestovania do školy a zo školy. Podľa matky bola maloletá počas letných prázdnin vystavená z jeho strany veľkému stresu, lebo sa jej údajne dlhodobo vyhrážal, že ju unesie do zahraničia. Toto mohlo významne posilniť strach dieťaťa. Matka opäť klame a zneužíva každú situáciu vo svoj prospech, aby dosiahla zákaz styku. Uviedol, že cestoval po 12 rokoch do O. na návštevu s bývalou manželkou a v r. 2013 bol v O. od 28.8.2013 do 13.9.2013 a maloletá vedela, že sa určite vráti a vôbec nebola reč o tom, že by mala ísť s ním, ako to stále udáva matka. Jeho rodinné kontakty v O., odkiaľ pochádza, nemôžu vyvolávať sústavné ohrozenie z únosu, ako to tvrdí matka. Matka dobre pozná jeho rodinné pomery a vie, že je štátny občan SR, má zázemie na území SR, kde žije a pracuje viac ako 37 rokov. Pracuje v Košiciach od 4.5.1986 ako lekár internista - pneumológ v Q.E. P.. Z. dodnes, z prvého manželstva má dve dcéry, ktoré vyštudovali farmaceutickú fakultu a obe pracujú v Bratislave. Dcéra P. je vydatá a má 5,5 ročného syna a 2,5 ročnú dcéru. Uvedené preukazuje, že má na Slovensku svoju rodinu, ktorú nemieni opustiť a ani nikdy opustiť nechcel, aj keď pochádza z O., kde jeho väzby nie sú takého charakteru, pre ktoré by mal odísť z územia Slovenska. K obave matky z únosu uviedol, že únos sa neuskutočnil mimo územia SR ani na území SR a ani sa nikdy neuskutoční, stretáva sa s maloletou tretí rok, odovzdáva ju stále matke v sobotu o 19.00 hod.. Každú sobotu však musí ráno čakať 10 minút za plotom, ako za trest, pri preberaní mal. A.. Rovnako zdôraznil znalecký posudok znalkyne Z.. M.P.F. z 12.4.2014, ktorá konštatovala, že u maloletej nebol zistený negatívny vzťah k nemu, dieťa neprechováva k nemu negatívne emócie, ani strach, k otcovi sa prejavuje pozitívne, spontánne a vrelo. V interview sa mala maloletá dožadovať častejšieho kontaktu s ním, oceňuje to, čo pre ňu robí, jeho záujem o ňu, podporovanie jej záľub, ale aj to, že vie pripraviť zaujímavý program. So svojím otcom sa momentálne lepšie cíti ako s matkou, u ktorej t.č. vníma jej reakcie hnevu, ako aj to, že sa v jej prítomnosti v negatívnom zmieňuje o otcovi, čo ju hnevá a povedala matke, aby o otcovi takto nerozprávala. Podľa znalkyne je potrebné eliminovať akékoľvek prejavy citovej manipulácie zo strany najbližšieho okolia, resp. udržiavanie negatívneho obrazu otca, ku ktorému má maloletá zachovaný kladný vzťah. Na podnet kolízneho opatrovníka podala správu riaditeľka materskej školy cirkevnej, „otec maloletú navštevuje v priestoroch materskej školy v triede do ktorej je dieťa zaradené. Otec sa správa slušne, prejavuje záujem o svoje dieťa, pravidelne jej nosí sladkosť alebo ovocie, hovorí jej, že ju má rád a že sa chce o ňu starať. Počas asi polhodinového stretnutia so svojím dieťaťom sa s ním hrá, rozpráva a prejavuje aj fyzickú náklonnosť. Dieťa v jeho prítomnosti pôsobí spokojne, bez stresu a strachu. Otec dieťa nikdy nechcel násilu vybrať z materskej školy, čo odôvodňuje tým, že ju nechce traumatizovať. Vždy čaká na matku dieťaťu a spoločne odchádzajú z materskej školy. K otcovi sa prejavuje pozitívne, spontánne a vrelo“. Tiež uviedol, že matka podala oznámenie na políciu na druhú kolíznú opatrovníčku A.. J., ktorá písala správu o prešetrení pomerov „vzhľadom na vôľu dieťaťa stretávať sa s otcom a neschopnosť

rodičov dohodnúť sa na úprave styku, doporučujeme tento upraviť s ohľadom na záujem dieťaťa v rozšírenom rozsahu“. Konštatoval, že matka podala námietku voči osobe ustanoveného súdneho znalca a žiadala jeho vylúčenie z vykonania znaleckého dokazovania a ako dôvod uviedla, že znalec pri svojej činnosti vychádzal z kresťanských zásad a vzhľadom na východiská a princípy učenia katolíckej cirkvi má preto dôvodnú obavu, že táto skutočnosť môže mať vplyv na nestrannosť znalca. V tejto súvislosti konštatoval, že tu vidí rozpor medzi sebaaprezentáciou matky ako kresťanky a jej správaním v reálnom živote. K rozporu znalca so závermi znalkyne A.. P. a ošetrojúcej psychologičky maloletej Z.. P. uviedol, že mal. A. bola v priebehu kauzy opakovane psychologicky vyšetrená viacerými psychologičkami, Z.. P., A.. P., A.. D., Z.. M. a v septembri 2014 bol vypracovaný znalecký posudok A.. I.. Takmer všetci vyššie uvedení konštatovali u maloletej dlhodobu zhoršenú psychickú prežívajúcu v zmysle neurotizácie a psychosomatizácie, prvé dve psychologičky to odôvodňujú zlým vzťahom maloletej k nemu a ďalšie dve konštatujú prevažne pozitívny vzťah maloletej k nemu. Znalec A.. I. konštatoval, že nezistil znaleckým vyšetrením averzívny ani negatívny vzťah maloletej k nemu a nezistil ani strach maloletej z jeho osoby. Vyjadrenie matky, že ak sa bude musieť maloletá s otcom stretávať v rozsahu, ktorý určil súd prvého stupňa, tak si niečo urobí, korešponduje so zistením znalca, že dieťa je zo strany matky manipulované, neprimerane zaťažované aj v súvislosti s uskutočneným znaleckým posudkom a udalosťami po ňom, matka prenáša na dieťa svoje konflikty, čím jej spôsobuje stres a psychickú traumu. Slová dcéry, o ktorých matka píše, sú slová matky a nezodpovedajú zmyslaniu a vyjadrovaniu 10-ročného dieťaťa. Matka maloletej nepripúšťa možnosť prežívania pozitívnych emócií dieťaťa vo vzťahu k nemu, resp. ich vníma a vyhodnocuje tendenčne, ako to konštatoval aj znalec. Rozpory medzi následnými vyjadreniami maloletej pred matkou, ohľadom priebehu znaleckého vyšetrenia a skutočnosťami uvádzanými znalcom v znaleckom posudku súvisia jednak s nepresnosťou vnímania u maloletých detí, ďalej s prežívaným vnútorným napätím u dieťaťa a so snahou dieťaťa vyhovieť matke, ako uviedol znalec v znaleckom posudku a psychologičky Z.. M. a A.. D.Á. vo svojich správach z vyšetrení dieťaťa. Na otázku, ako prebieha sobota u otca, maloletá odpovedala, čo zvykne s otcom robiť, že si tam oddýchne a že tam chodí rada. Na otázku znalca uviedla, že si vie predstaviť u neho počas pracovného týždňa aj prespať, najlepšie vtedy, keď by mala výtvarnú na základnej umeleckej škole. Súdny znalec A.. I. konštatoval, že počas znaleckého dokazovania maloletá pri zvitani s ním bola dojatá, objímala ho ukradomky a sledovala, či ju nevidí cez prívreté dvere matka, s ktorou prišla na vyšetrenie. Osobnostným zrením a vplyvom vlastnej skúsenosti s otcom si vytvára maloletá vlastný pohľad na skutočnosť a intenzita prežívaných obáv, z osoby otca oproti predchádzajúcemu znaleckému vyšetreniu (začiatkom roka 2013) sa významne znížila. Dieťa prežívalo podvedome obavy z možného únosu, z umiestnenia do detského domova, ktoré preberalo od matky, resp. od jej rodiny. Dlhodobu vníma a prežíva negatívne výroky rodiny matky na neho, ktorého má rada a s ktorým a chce pravidelne stretávať. K obavám matky, že sa s maloletou nikdy nepripravoval na vyučovanie a styk v čase, kedy sa dcéra pripravuje na vyučovanie bude znamenať, že do školy bude chodiť nepripravená a zhorší sa jej prospech uviedol, že maloletá sa pripravuje do školy v školskom klube a keď príde domov pred 18.00 hod., učí a pripravuje sa sama a matka jej pomáha len keď dcéra požiada o pomoc. Matka mu odmieta pravidelne dávať školské učebnice a zošity, aby sa nemohol učiť s dcérou, preto kúpil podobné knihy a učí sa s ňou matematiku, angličtinu aj arabčinu a vzhľadom na to, že má talent na výtvarnú, kúpil jej pomôcky (maliarsky stojan, farby a štetce) a zabezpečil jej počas soboty súkromnú učiteľku výtvarnej výchovy, ktorá jej pomáha rozvíjať talent a chce ju prihlásiť na budúci školský rok do umeleckej školy na výtvarný odbor. Dcéra je šikovná, má vynikajúce výsledky v škole, učiteľka ju veľmi chváli a on nemá problém sa s ňou pripravovať na ďalší vyučovací deň. Poukázal aj na to, že dcéra má uňho peknú detskú izbu novo zariadenú, teda má vytvorené podmienky na učenie a k dispozícii má aj počítač. Matka píše o nepodložených obavách a vymýšľa dopredu problémy. Záleží mu na tom, aby jeho dcéra aj naďalej dosahovala výborné výsledky v škole. Pri určovaní miesta prebratia maloletej súd akceptoval skutočnosť, že je maloletá neustálym cestovaním zo S. do D. a späť vyčerpaná, preto určil prevziať maloletú v piatok v škole, aby nemusela cestovať znova do S., čo by ju zbytočne unavovalo. Od r. 2012 navrhoval matke, že zabezpečí odvoz maloletej autom zo školy domov, ale matka to odmietla, dokonca v poslednom čase sa viackrát stalo, že dcéru zobrala zo školy domov jej maloletá sestra O., čo považuje za nezodpovedné a nebezpečné, pretože cestovanie z D. do S. je náročné (cestujú električkou, autobusom a pešo 2 kilometre), preto vyjadril želanie, aby súd uložil matke povinnosť osobne vyzdvihnúť dieťa zo školy a cestovať spoločne domov. K ďalšej námietke matky uviedol, že ak si bude želať maloletá chodiť v nedeľu do kostola v mieste svojho bydliska, nemá problém tam s ňou ísť, pretože má auto, ale ináč v mieste svojho bydliska sú kostoly a môže sa s dcérou dohodnúť, do ktorého budú chodiť. Nemá nič proti tomu, aby maloletá chodila do kostola a žila v duchu kresťanských zásad. Vyjadril názor, že je v záujme dieťaťa, aby sa obidvaja rodičia po rozchode snažili dieťaťu pomôcť, vytvoriť nové uspokojujúce rodinné vzťahy v

novej rodinnej situácii. Súhlasil so záverom znalca A. I., že obidvaja rodičia by mali začať spoločne pracovať na optimalizácii svojej vzájomnej komunikácie ohľadom podstatných skutočností spojených so starostlivosťou a výchovou dieťaťa.

Poukázal aj na oznámenie Košického samosprávneho kraja o vybavení jeho podania voči Z. C. P., ktorej, ako to vyplýva z obsahu oznámenia, nebolo Košickým samosprávnym krajom vydané povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti (vyšetrením, diagnostikou, liečbou a pod.), preto Košický samosprávny kraj začne správne konanie pre možné porušenie ust. § 82 ods. 3 zák. č. 578/2004 Z.z., podľa ktorého orgán príslušný uloží pokutu až do 33.193 € fyzickej osobe a právnickej osobe, ak poskytuje zdravotnú starostlivosť bez povolenia (§ 7 ods. 2 až 4) alebo vykonáva lekársku posudkovú činnosť v rozpore s týmto zákonom.

Kolízny opatrovník vo vyjadrení konštatoval, že súd pri rozhodovaní vychádzal z vykonaného znaleckého dokazovania z odboru psychológie a to vypracovaním znaleckého posudku, ako aj samotným výsluchom súdneho znalca na hlavnom pojednávaní. Znalec konštatoval, že maloletá je neurotizovaná a stresovaná prenášaním vzájomných konfliktov rodičov na dieťa, je zaťahovaná do ich sporov. U maloletej nezistil symptómy popudzovania jedného rodiča voči druhému. Je však dlhodobo vystavovaná neprimeranému tlaku zo strany obidvoch rodičov, keď je u nej udržiavaný intenzívny konflikt z toho, že nemôže slobodne prejavovať svoju náklonnosť k obidvom rodičom, ale musí „taktizovať“, aby neurazila niektorého z nich. Samotným vyšetrením nebolo preukázané, že maloletá by sa odmietala stretávať s otcom a mala problém u otca aj prespávať. Znalec nezistil u maloletej poruchu osobnosti, ani psychotické ochorenie. Zároveň konštatuje, že maloletá osobnostným zrením a vplyvom vlastnej skúsenosti s otcom si vytvára vlastný pohľad a intenzita prežívaných obáv z otca sa oproti predchádzajúcemu znaleckému vyšetreniu v r. 2013 u maloletej výrazne znížila. Maloletá bola aj v minulosti opakovane vystavovaná psychologickým vyšetreniam u rôznych psychológov, preto nie je v záujme vystaviť ju ďalším psychologickým vyšetreniam a nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie. Znalecký posudok vypracovaný súdnym znalcom A. I. I., ako aj jeho výpoveď na hlavnom pojednávaní považuje za odborný a s jeho závermi súhlasil. Z týchto dôvodov navrhol, aby odvolací súd zamietol odvolanie matky a potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny.

Podľa § 219 ods. 1 O.s.p. odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 cit. zák. ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd na základe odvolania matky dieťaťa preskúmal rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo podľa § 212 ods. 2 písm. a/ O.s.p. bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p. a dospel k záveru, že súd prvého stupňa dostatočne zistil skutkový stav, posúdil ho podľa správnych zákonných ustanovení Zákona o rodine, v súlade s § 132 O.s.p. vyhodnotil každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti, pričom starostlivo prihliadal na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci konania, preto je odôvodnenie rozsudku presvedčivé a s jeho závermi sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožňuje. Konajúci súd sa dôsledne vysporiadal s námietkami matky uplatnenými v odvolaní, ktoré tvorili jej obranu už v priebehu konania na súde prvého stupňa a matka ani v priebehu odvolacieho konania neuviedla žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by mali za následok iné rozhodnutie o úprave styku otca s mal. A.. Odvolací súd dodáva, že právo styku rodiča s dieťaťom je právom, ktoré vznikne tomu rodičovi, ktorému nie je dieťa rozhodnutím súdu zverené do osobnej starostlivosti. Právo styku vychádza z Ústavy Slovenskej republiky, keď v zmysle článku 41 ods. 4 Ústavy SR „starostlivosť o deti a ich výchova je právom rodičov; deti majú právo na rodičovskú výchovu a starostlivosť. Práva rodičov možno obmedziť a maloleté deti možno od rodičov odlúčiť proti vôli rodičov len rozhodnutím súdu na základe zákona“. Právo styku vyplýva z viacerých ustanovení Dohovoru o právach dieťaťa, kde je upravené v článku 7 ako právo dieťaťa poznať svojich rodičov a právo na ich starostlivosť, v článku 8, ktorý zakotvuje právo dieťaťa na zachovaní jeho rodinných zväzkov v súlade so zákonom a s vylúčením nezákonných zásahov, v článku 29 bod 1., podľa ktorého má výchova dieťaťa viesť k posilňovaniu úcty k rodičom dieťaťa, ale najmä v článku 9 bod 3., podľa ktorého „štáty, ktoré sú zmluvnou stranou Dohovoru, uznávajú právo dieťaťa

oddeleného od jedného alebo oboch rodičov udržiavať pravidelné osobné kontakty s oboma rodičmi, iba že by to bolo v rozpore so záujmami dieťaťa“ a súvisiacom článku 18 bod 1., ktorý priznáva obom rodičom spoločnú zodpovednosť za výchovu a vývoj dieťaťa. Vzájomná radosť rodiča a dieťaťa v blízkosti toho druhého je základným prvkom rodinného života. Je chránené článkom 8 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, z ktorého vyplýva tiež pozitívny záväzok štátu chrániť záujmy rodiny a prispievať aktívne k udržiavaniu a obnovovaniu rodinnoprávnych väzieb. Vyhliadky na vytvorenie takýchto väzieb sa postupne znižia a napokon zaniknú, ak biologickému rodičovi a dieťaťu nie je dovolené stykať sa alebo len tak zriedka, že žiadne prirodzené puto nemá nádej medzi nimi vzniknúť. Právo styku a zásady jeho správneho výkonu sa premietajú do judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý opakovane konštatoval, že „je v záujme dieťaťa, aby udržovalo rodinné vzťahy s odlúčeným rodičom a aby nebolo odtrhnuté od svojich koreňov a má právo na to, aby dostalo príležitosť rozvíjať svoj vzťah ku každému z rodičov a prejsť svoje city skutočne slobodne bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku zo strany druhého rodiča“. Právo stretávania sa s dieťaťom zaručuje oprávnenej osobe právo vidieť dieťa, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času počas stretávania, právo výlučne výchovne na dieťa počas tohto času pôsobiť a právo na náhradu za čas stretávania, ktorý sa nerealizoval z dôvodov, ktoré nespočívali v osobe oprávneného. Pri úprave styku by mala byť zachovaná proporционаlita rozloženia pri rešpektovaní rovnakých práv každého z rodičov a úprava stretávania pod tento rozsah v prípade, ak má rodič záujem o stretávanie v normálnom rozsahu t.j. 1/2 voľného času dieťaťa, je obmedzením stretávania a súd musí v rozhodnutí odôvodniť, aký záujem dieťaťa ho viedol k obmedzujúcemu rozsudku. Ak je oprávnený schopný sa o svoje dieťa riadne postarať po celú dobu stretávania a má na to vytvorené všetky podmienky, potom niet žiadneho zákonného dôvodu na to, aby bol tento styk akokoľvek obmedzovaný. Zásadne nemožno obmedzenie alebo zákaz styku vysloviť v prípade, ak uvádzané dôvody vyplývajú zo vzťahu medzi rodičmi, a nie zo vzťahu medzi rodičom a dieťaťom. Akékoľvek (aj oprávnené) výhrady jedného rodiča voči druhému rodičovi, ktoré sa týkajú jeho postoja ako partnera, nemôžu byť dôvodom na zásah do styku s dieťaťom. Takisto nemôže byť dôvodom na obmedzenie alebo zákaz styku len ničím neodôvodnená nechť dieťaťa, najmä vtedy, ak indície smerujú k zámernému pôsobeniu preferenčného rodiča s cieľom vyvolať takéto správanie dieťaťa. Aj deti sú svojim rodičom povinné úctou a rešpektom, a táto povinnosť nemôže bezdôvodne zaniknúť, a to ani rešpektovaním všetkých práv dieťaťa. Ak teda súd nezistí také okolnosti v správaní oprávneného rodiča, ktoré by mohli viesť k zásahom do výkonu rodičovských práv a povinností, nemôže byť odmietanie dieťaťa samé osebe dôvodom na obmedzenie alebo zákaz styku. Práve naopak, v takomto prípade musí súd zvážiť širší záujem dieťaťa, ktorým je naplnenie cieľov jeho riadnej výchovy a urobiť všetky kroky smerujúce k tomu, aby sa eventuálne narušený vzťah medzi rodičom a dieťaťom obnovil, resp. prehĺbil. V prípade, ak má súd za preukázané, že príčinou odmietania je správanie preferenčného rodiča, potom by súd mal bez návrhu riešiť postoj tohto rodiča a nariadiť mu odborné poradenstvo podľa § 37 ods. 2 písm. d/ Zákona o rodine. Súd je povinný poučiť preferenčného rodiča o následkoch jeho pôsobenia na dieťa a ďalšie právne prostriedky, ktoré môže použiť, aby zabezpečil pre dieťa riadne naplnenie jeho práv, vrátane zmeny zverenia podľa § 25 ods. 4 Zákona o rodine. Súd prvého stupňa správne rozhodol o potrebe zmeniť predchádzajúcu úpravu styku otca s mal. A. a správne určil aj rozsah styku zodpovedajúci súčasným potrebám maloletej a jej otca, ktorý v prípade ponechania styku v doterajšej podobe by bol znevýhodňovaný a obmedzovaný v realizácii rodičovských práv a maloletá by bola obmedzovaná v rozpore s jej záujmom pri rozvíjaní a prehľbovaní svojich väzieb k otcovi. Práve naopak, širším záujmom dieťaťa, ako to vyplýva aj zo znaleckého posudku, je naplnenie cieľov jeho riadnej výchovy a konajúci súd úpravou styku splnil svoju zákonnú povinnosť urobiť všetko pre to, aby vzťah medzi otcom a dieťaťom sa prehĺbil, vrátil dieťaťu pocit citovej istoty narušený rozpadom pôvodnej rodiny a vytvoril pocit spolupatričnosti, istoty a bezpečia tak v rodine matky, ako aj otca. Pokiaľ ide o odvolaciu námietku matky vo vzťahu k znaleckému posudku A.. I. I., k záverom a hodnoteniu znaleckého posudku ako dôkazného prostriedku zo strany súdu, odvolací súd konštatuje, že znalecký posudok je len jedným z dôkazných prostriedkov (§ 125 O.s.p.), ktorý má rovnakú silu ako ostatné dôkazy, nie je možné ho priorizovať, ale hodnotiť ho ako každý dôkaz podľa § 132 O.s.p. jednotlivo, ako aj v súvislosti s ďalšími vykonanými dôkazmi. Znalecké dokazovanie možno nariadiť len na zistenie skutočností, na ktoré sú potrebné odborné znalosti. Na druhej strane znalcovi zásadne nepatrí vyjadrovať názor na prejednávajúcu vec, prípadne navrhovať úpravu pomerovo účastníkov konania. Súd v rámci hodnotenia dôkazov nie je oprávnený posudzovať znalecký posudok z hľadiska odborných záverov, pretože k tomu nemá požadované odborné znalosti, ale nemusí akceptovať závery znalca, ak tieto nezodpovedajú skutkovým zisteniam, resp. sú v rozpore so zásadami logiky, prípadne prekračujú rámec odborného posúdenia. Odvolací súd zdôrazňuje, že záver znaleckého posudku A.. I. I. je logický a presvedčivý v častiach týkajúcich sa odbornej analýzy vzájomných vzťahov medzi rodičmi a maloletým dieťaťom

navzájom. Závery znaleckého posudku korešpondujú aj s ďalšími dôkazmi vykonanými vo veci a posudok neobsahuje žiadne rozpory, ako sa domnieva matka, ale podáva vyčerpávajúce odpovede na položené otázky a o jeho objektívnosti odvolací súd nemal pochybnosti a dodáva, že znalecký posudok vzhľadom na priebeh a rozsah vyšetrovateľských účasníkov konania (rodičov a mal. A.) má rozhodne vyššiu výpovednú hodnotu, ako správy psychológov, ktorými sa navyše znalec vysporiadal. Odvolací súd tiež dodáva, že odporúčanie znalca o frekvencii styku nemôžu byť bez ďalšieho podkladom pre rozhodnutie súdu, pretože hodnotenie dôkazov a zodpovednosť za rozhodnutie má súd, nota bene súd nie je v tomto smere viazaný závermi znalca o rozsahu a frekvencii styku rodiča s dieťaťom. Znalcom (B. I.) navrhovaný rozsah a frekvencia styku (okrem prázdnin a sviatkov) nespochybňuje odbornosť znaleckého posudku a rozsudok súdu prvého stupňa o rozsahu styku len preto, že na základe rozsiahleho dokazovania a komplexného posúdenia veci je čiastočne identický s odporúčaním znalca, nečiní rozsudok nepreskúmateľným a nezákonným. Súd nie je ani povinný prihliadnúť na odporúčanie znalca, ak by dokazovaním dospel k inému záveru a navyše v tomto prípade je styk cez víkendy upravený v rozsahu, ktorý zodpovedá bežnej súdnej praxi v obdobných prípadoch t.j. keď súd nezistí žiaden zákonný dôvod pre obmedzenie styku. Pokiaľ matka namieta nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, odvolací súd konštatuje, že v priebehu konania na súde prvého stupňa boli nepochybne zistené a preukázané všetky skutočnosti podstatné pre rozhodnutie v merite veci. Odvolací súd tiež poznamenáva, že je výlučne vecou konajúceho súdu, ktoré z navrhovaných dôkazov vykoná za predpokladu, že skutkový stav potrebný pre rozhodnutie vo veci zistil inými dôkaznými prostriedkami (§ 120 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd dospel k záveru, že nevznikla potreba nariadiť kontrolné znalecké dokazovanie v súlade s návrhom matky, pretože skutkový stav zistený súdom prvého stupňa dovoľuje nepochybne záver a to bez potreby ďalšieho dokazovania, že úprava styku otca s mal. A. upravený súdom prvého stupňa je v záujme dieťaťa a zo zisteného skutkového stavu rovnako nepochybne vyplýva, že sú splnené všetky zákonné podmienky pre tento rozsah úpravy styku otca s mal. A. a niet žiadneho zákonného dôvodu na to, aby bol tento styk akokoľvek obmedzovaný. Vo vzťahu k obavám matky, že maloletá vzhľadom na rozsah styku nebude pripravená do školy a nebude navštevovať bohoslužby, odvolací súd poznamenáva, že právo styku zaručuje otcovi tráviť s dieťaťom polovicu voľného času, čo zahŕňa právo dieťa vidieť, právo na prístup k dieťaťu, právo určiť miesto a spôsob trávenia času, právo výlučne výchovne na dieťa počas tohto času pôsobiť (ako to už bolo vyššie uvedené), preto sú výhrady matky súvisiace s nevyhnutnosťou prípravy maloletej do školy a návštevou bohoslužby, so zreteľom na túto úvahu irelevantné a navyše obavy matky otec v priebehu konania na súde prvého stupňa, ako aj vo vyjadrení k odvolaniu vyvrátil. Odvolací súd tiež konštatuje, že právo otca podieľať sa na výchove maloletej je obmedzené už tým, že maloletá je zverená do osobnej starostlivosti matky, preto vyhovieť odvolaciemu návrhu matky by nezodpovedalo spravodlivému rozhodnutiu, naopak, styk otca s maloletou je nielen v záujme maloletej, ale je nevyhnutné ho aj okamžite realizovať. Je nutné zdôrazniť, že matka je povinná maloletú na styk pripraviť a svojím verbálnym a neverbálnym prejavom ju vo vzťahu k otcovi podporovať, usmerňovať a organizovať program maloletej so zreteľom na jej záujem stretávať sa s otcom, pretože ničím nepodložené výhrady voči otcovi dieťaťa pôsobia na vzájomný vzťah otca a dieťaťa kontraproduktívne. Pretože súd prvého stupňa pri rozhodovaní komplexne a správne zhodnotil okolnosti na strane otca (jeho pozitívny a vrúcny vzťah k mal. A., časové a hospodárske možnosti, rodinné a bytové pomery) aj na strane maloletej (jej vek, povinnosti súvisiace s návštevou školy a tiež jej pozitívny vzťah k otcovi) odvolací súd podľa § 219 ods. 1 O.s.p. napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil a podľa ods. 2 cit. zák. ustanovenia doplnil na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody podľa § 219 ods. 2 O.s.p.

Toto rozhodnutie senát prijal v pomere hlasov 3:0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z.z.).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.